

# **A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA**

*Bhar.II.990/2011/7.szám*

## **A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!**

*A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága, mint harmadfokú bíróság Budapesten, a 2011. november 17. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő*

### *í t é l e t e t :*

*A testi sértés büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben az I.r. és II. vádlott és védőik által benyújtott fellebbezést elbírálv a Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.95/2010/7. számú ítéletét annyiban változtatja meg, hogy a II.r. vádlottat előzetes mentesítésben részesíti. Egyebekben a másodfokú bíróság ítéletét mindkét vádlott tekintetében helybenhagyja.*

*Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.*

### *I n d o k o l á s*

*A Fővárosi Bíróság a 2009. december 18. napján megtartott tárgyaláson kihirdetett 12.B.551/2008/49. számú ítéletében az I.r. vádlottat az ellene bűnsegédként elkövetett testi sértés büntette (Btk.170.§ (1), (2) bekezdés és (4) bekezdés II. fordulata) és bűnsegédként hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás vétsége (Btk.226.§) miatt emelt vád alól, míg a II.r. vádlottat az ellene bűnpártolás büntette (Btk.244.§ (1) bek. b) pont, (3) bek. b) pont) miatt emelt vád alól felmentette.*

Rendelkezett az eljárás során lefoglalt bűnjelekről és az eljárás során felmerült bűnügyi költséget az államra terhelte.

A mindkét vádlott terhére bejelentett ügyészi fellebbezés alapján eljáró Fővárosi Ítéltábla, mint másodfokú bíróság a 2011. április 14. napján megtartott nyilvános ülésen kihirdetett 3.Bf.95/2010/7. számú ítéletében a Fővárosi Bíróság ítéletét megváltoztatta: az I.r. vádlott bűnösségét bűnsegédként elkövetett testi sértés büntetében (Btk.170.§ (1), (2) bekezdés és (4) bekezdés II. fordulat) és bűnsegédként elkövetett bántalmazás hivatalos eljárásban vétségében (Btk.226.§) állapította meg, ezért őt halmazati büntetésül 1 évi börtönbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette;

a II.r. vádlott bűnösségét bűnpártolás büntetében (Btk.244.§ (1) bekezdés, (3) bekezdés b) pontja) állapította meg, és ezért őt 1 évi börtönbüntetésre ítélte, melynek végrehajtását 2 évi próbaidőre felfüggesztette.

Az eljárásban felmerült 1.174.723 forint bűnügyi költségből 150.000 forint megfizetésére az I.r. vádlottat, 300.000 forint megfizetésére a II.r. vádlottat kötelezte, míg a további 724.723 forint bűnügyi költséget az államra terhelte.

Helyesbítette az elsőfokú bíróság által tartott tárgyalási napok egyikének dátumát.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet mindkét vádlott tekintetében helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla ítélete ellen az I.r. vádlott és védője, valamint a II.r. vádlott és védője is fellebbezést jelentett be, jogorvoslati kérelmeiket a későbbiekben írásban is részletesen megindokolva.

Az I.r. vádlott védője fellebbezése indokolásában sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság a Be.352.§-ában foglaltak megsértésével állapította meg az elsőfokú bíróság által megállapítottal ellentétes tényállást. Kifogásolta a bűnsegédi bűnrészesség megállapítását, mivel semmi sem utal arra, hogy a vádlott tevékenysége a tettesekre szándékerősítőleg vagy a sértett védekezésére bénítólag hatott. Következményében eltúlzottan súlyosnak tartotta a vádlott előzetes mentesítésben részesítésének mellőzését, melyre irányuló indítványát az ügyészség képviselője csak a másodfokú nyilvános ülésen vonta vissza. A védő az írásba foglalt másodfokú ítélet kézbesítését követően fellebbezése indokolását kiegészítette, és ebben a másodfokú ítélet tényállásának a megalapozatlanságára hivatkozott, ennek mibenlétét részletezte. A védő elsődlegesen az I.r. vádlott felmentését, másodsorban az első- és másodfokú ítélet hatályon kívül helyezését, és az eljárás bíróság új eljárás lefolytatására utasítását indítványozta. Ezen indítványai teljesítésének hiányában pedig enyhébb joghátrány alkalmazását és az I.r. vádlott előzetes mentesítésben részesítését kérte.

A II.r. vádlott védője fellebbezése írásbeli indokolásában ugyancsak sérelmezte, hogy a másodfokú bíróság az eljárási szabályok megsértésével állapított meg az elsőfokú bíróság ítéletében rögzítettől eltérő tényállást, utalt a másodfokú ítélet megalapozatlanságára és sérelmezte a II.r. vádlott előzetes mentesítésének mellőzését. A II.r. vádlott védője a másodfokú ítélet írásba foglalását követően fellebbezése indokolását ugyancsak kiegészítette. E kiegészítésben részletezte az eltérő tényállás megállapításával kapcsolatos kifogásait, és a másodfokú ítélet megalapozatlanságának mibenlétét. A védő a szolgálati szabályzat rendelkezéseit is elemezve vitatta azok megsértését, emellett a vádlott tudatállapotára hivatkozva vitatta a szándékosság és a célzatosság megállapíthatóságát. A védő álláspontja kifejtésekor nem értett egyet a Legfőbb Ügyészség átiratában kifejtett azzal az állásponttal, hogy a másodfokú bíróság által az eltérő tényállás megállapításával elkövetett eljárási szabálysértés nem hat ki a másodfokú ítélet megalapozottságára. Erre tekintettel a másodfokú bíróság helyesbítéseinek mellőzését és az elsőfokú bíróság törvényes mérlegelésével megállapított tényállás alapján a II.r. vádlott felmentését indítványozta. A II.r. vádlott bűnössége megállapítása esetére másodlagosan az eset összes körülményére figyelemmel a II.r. vádlott előzetes mentesítésben részesítését kérte.

A II.r. vádlott fellebbezése írásbeli indokolásában a cselekmény elkövetésének napja és az azt megelőző napok rendkívüli eseményeire hivatkozott, hangsúlyozta, hogy már 36 órája ébren volt, és szolgálatot teljesített, az ez alatt történtek nála extrém stresszhelyzetet alakítottak ki, ennek nyomatékos figyelembevételét, és a saját, valamint családja számára is a lehető legkedvezőbb döntés meghozatalát kérte.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1942/2011/1. számú átiratában az I.r. és a II.r. vádlottak érdekében bejelentett fellebbezéseket joghatályosnak, ugyanakkor alaptalannak jelölte meg. A Legfőbb Ügyészség álláspontja szerint a Fővárosi Ítéltábla a Be.352.§ (1) bekezdés b) pontjában írt eljárási szabály megsértésével állapított meg eltérő tényállást a vádlottak bűnösségének megállapítása végett, azonban az ily módon korrigált tényállást megalapozottnak tartotta. Erre tekintettel a másodfokú bíróság eljárási szabályszegése a harmadfokú eljárásban nem orvosolható, mivel a Be.399.§-a ebből az okból a másodfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezésére nem ad lehetőséget. A másodfokú ítélet tényállásának megalapozottságára figyelemmel azt a harmadfokú bíróság nem változtathatja meg, a tényállásból pedig a vádlottak bűnösségére vont következtetés okszerű, és cselekményeik minősítése törvényes. A kiszabott büntetések a büntetés kiszabásánál irányadó körülményekre figyelemmel arányosak, a cselekmények jellege és az

elkövetés módja mellett a vádlottak előzetes mentesítésére sincs alap. Minderre tekintettel a Legfőbb Ügyészség a másodfokú ítélet helybenhagyását indítványozta.

A Legfelsőbb Bíróság nyilvános ülésén az I.r. vádlott védője a fellebbezését az írásbelivel egyezően fenntartotta. Felszólalásában nyomatékosan hangsúlyozta azt az álláspontját, hogy a másodfokú bíróság ítélete megalapozatlan, a megalapozottsági követelményeknek az elsőfokú ítélet felel meg. Kiemelte, hogy abból a tényből, hogy mára egyértelművé vált, hogy a sértettet rendőrök bántalmazták, nem következik az, hogy ezzel a helyszínen a vádlott is tisztában volt. A vádlott felmentésére irányuló kérelme mellett kiemelte az I.r. vádlott személyi körülményeit, melyek figyelembevételét az esetleges joghátrány alkalmazásánál kérte, és nyomatékosan igényelte az I.r. vádlott előzetes mentesítését felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása esetére.

A II.r. vádlott védője felszólalásában ugyancsak fenntartotta az írásbeli fellebbezésében foglaltakat, az akkor előterjesztett kérelmét, és a másodfokú ítéletet megalapozatlannak tartva az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás elfogadását kérte. Hangsúlyozta, hogy a bizonyítékokat közvetlenül az elsőfokú bíróság vizsgálta meg, rendkívül terjedelmes bizonyítási eljárást követően foglalt állást azok elfogadhatósága felől, és ezek okszerű mérlegelésével nem látta egyértelműen megállapíthatónak a védencenek felrótt tényeket. Hangsúlyozta, hogy a II.r. vádlott stresszhelyzetben cselekedett, emellett utalt az idő múlására és védence kedvező személyi körülményeire, a sértett felelősségre vonást nem kívánó nyilatkozatára. E vádlott védője is nyomatékosan hangsúlyozta védence előzetes mentesítésben részesítésének megfontolását.

A Legfőbb Ügyészség képviselője az átiratukban foglaltakat fenntartotta. Ismételten utalt arra, hogy a másodfokú bíróság az eltérő tényállás megállapításával az eljárási szabályokat megsértette, azonban a másodfokú ítéletben rögzített tényállás megalapozottságára figyelemmel az ügyet érdemben kell felülbírálni. E körben pedig azt látta megállapítandónak, hogy az elsőfokú ítélet megalapozatlan megállapításait a másodfokú bíróság a bizonyítási anyaggal összhangban és a logika szabályait szem előtt tartva helyesbítette. A bűnösség és a minősítés kérdésében tett másodbírói megállapításokkal egyetértett, miként az alkalmazott jogkövetkezménnyel is. A vádlottakat az előzetes mentesítésre nem tartotta érdemesnek, és a másodfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta.

A sértett felszólalásában ismételten kiemelte, hogy a történetekre nem emlékszik vissza, de a rendőrök általi megverése kétségtelen. Az sem vitatható, hogy nem a bíróság előtt álló rendőrök

bántalmazták, az ő eljárás alá vonásukat esetlegesnek tartotta, éppen ezért marasztalásukat méltánytalannak vélte, megbüntetésükkel nem értett egyet.

Az I.r. vádlott az utolsó szó jogán ártatlanságát hangsúlyozta, és kiemelte, hogy a bíróság döntése életét alapvetően meghatározza.

A II.r. vádlott terjedelmes felszólalásában a cselekményt környező napok eseményeivel foglalkozott, az ekként létrejött helyzet sajátos voltát hangsúlyozta, és arra hivatkozott, hogy a kérdéses időpontban extrém stresszhelyzetben cselekedett. Kiemelte, hogy az adott helyzetben eljáró rendőri létszám alacsony volt, és a konkrét szituációra nem kaptak megfelelő kiképzést. A másodfokú ítélet megállapításait megalapozatlannak tartotta, és a számára lehető legkedvezőbb döntés meghozatalát kérte.

A Legfelsőbb Bíróság megállapította, hogy a vádlottak és védőik fellebbezése alapján a harmadfokú eljárás lehetősége a Be.386.§ (1) bekezdés a) pontjára tekintettel megnyílt, mivel a másodfokú bíróság ítéletében olyan vádlottak bűnösségét állapította meg, akiket az elsőfokú bíróság felmentett. A Be.367/A.§ (1) bekezdés a) és d) pontja alapján e rendes jogorvoslatra feljogosítottak fellebbezése alapján eljárva a Legfelsőbb Bíróság - a Be.387.§ (1) bekezdésében foglaltakra tekintettel - a fellebbezéssel megtámadott másodfokú ítéletet, és az azt megelőző első- és másodfokú bírósági eljárást felülbírált abból a szempontból is, hogy az eljárási szabályokat az elsőfokú, illetőleg a másodfokú bírósági eljárásban megtartották-e, valamint, hogy a másodfokú ítélet megalapozott-e.

A felülbírálati logikát követve, de a jogorvoslati nyilatkozatokban foglaltakra figyelemmel is a Legfelsőbb Bíróságnak először az eljárási szabályok megtartását kellett vizsgálnia és abban a kérdésben kellett állást foglalnia, hogy a másodfokú határozat érdemben felülbírálható-e.

E kérdéskörben a Legfelsőbb Bíróság azt állapította meg, hogy a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a büntetőeljárási törvény rendelkezéseinek megsértésével hozott a büntetőjogi főkérdésben az első fokon eljáró Fővárosi Bírósággal ellentétes - a felmentés helyett büntetőjogi felelősséget megállapító és emiatt szankciót alkalmazó - határozatot, azonban ennek az eljárási szabálysértésnek a harmadfokú bírósági eljárás eljárási törvénybeli szabályozásából következően jogkövetkezménye nincs, ezért a harmadfokú bíróságnak a másodfokú határozatot érdemben kell felülbírálnia.

Az elsőfokú bíróság mindkét vádlottat bizonyítottság hiányában mentette fel, mégpedig azért, mert az I.r. vádlott tekintetében nem látta kétséget kizáró bizonyossággal megállapíthatónak, hogy látta a sértett rendőrtársai által történt bántalmazását, míg a II.r.

vádlott esetében azt, hogy észlelte a vele alárendeltségi viszonyban nem álló rendőrök törvényellenes magatartás tanúsítását, és hogy a feljebbvalói viszonyba lépést a neki felrótt cél érdekében mulasztotta el.

A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla ítéletében kifogásolta az elsőfokú ítélet tényállásának nemleges megállapításait, és azokat az indokolás részének tekintette. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság nem tett eleget tényállás-megállapítási kötelezettségének, és olyan tényállást állapított meg, amelyből - az indoklásra tartozó részek kirekesztése mellett - bármely verzióra következtetést lehetett vonni. Tehát, hogy az I.r. vádlott vagy látta, vagy nem látta az eseményeket, míg a II.r. vádlott vagy tisztában volt, vagy nem volt tisztában a neki felrótt körülményekkel. Mivel a másodfokú bíróság logikája szerint az elsőfokú ítéletből mindkét verzió következhetett, a tényállás megfelelő kiegészítésével megalapozható volt a vádlottakra terhes verzió, és amiből következően a Be.352.§ (3) bekezdésében foglaltak alapján nem volt kizárt az eltérő tényállás megállapítása és a vádlottak bűnösségének megállapítása, amire tekintettel az elsőfokú ítéletet nem kellett hatályon kívül helyezni.

A Fővárosi Ítéltábla e körben kifejtett álláspontja téves. A vádlott egyes tényállásbeli események megtörténtére vagy meg nem történt voltára vonatkozó ismerete, tudattartalma olyan ténykérdés, amely a rendelkezésre álló bizonyítékok értékelésén és a megállapított tényekből további tényekre levont következtetéseken alapszik, ekként a történeti tényállás része. A dolgok természetéből fakadóan a bíróság valamely tény tekintetében kategorikus (igenlő vagy nemleges) megállapítást tehet, de nem kizárt, hogy erre nincs módja, és a tényállásban csak a bizonytalanságot rögzítheti. (Ennek a bizonytalanságnak lehet következménye a bizonyítékok hiányában felmentő ítélet, ha a bizonyítatlan mozzanat a bűnösség megállapítására kihat.) Alaptalanul kifogásolja ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletben a kategorikus megállapítás hiányát az általa megjelölt körben. (A másodfokú bíróság álláspontja csak abban az esetben lenne helytálló, ha az általa megjelölt tudattartalom nem történeti, hanem jogi tényekre vonatkozna, melyek esetében a bizonytalanság, a meg nem állapíthatóság nemlegességet eredményezne.)

A másodfokú bíróság által eszközölt tényállásbóli kirekesztés, majd ezt követően a tényállás kiegészítése (tényként rögzítés, tényállás részévé tétel, korrigálás) tartalmában az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás megváltoztatását jelenti, mely tényállás az elsőfokú bíróság által megállapítottól a Be.352.§-ában foglaltak relációjában eltérő tényállás.

A tényállás kiegészítése, helyesbítése, illetve az eltérő tényállás megállapítása ugyanis nem mennyiségi, hanem minőségi kérdésnek tekintendő. A tényállás helyesbítése, kiegészítése a másodfokú bíróság által az elsőfokú bíróság gondolatrendszerében történik, az eltérő tényállás megállapítása ugyanakkor e körből kilépést, és a büntetőjogi főkérdések tekintetében akár eltérő álláspont kialakításához is vezető megváltoztatást jelent. A jelen esetben például az I.r. vádlott esetében a „látta, nem látta”, a II.r. vádlott esetében a „tudta, nem tudta” kérdéskör a felmentés - elmarasztalás kérdésében döntést határozza meg.

A büntetőjogban nem fogadható el, és egyben az elsőfokú bíróság által megállapítottak félreértelmezését jelenti a másodfokú bíróságnak az a fejtegetése, mely szerint az elsőfokú ítéletből mindkét verzióra („látta, nem látta”; „tudta, nem tudta”) következtetés vonható és amikor a másodfokú bíróság ezek közül választ („látta”, „tudta”), pusztán a tényállás megfelelő korrekciója történik. A vagylagosság a matematikai logikában jelentheti a másodfokú bíróság által kifejtetteket, azonban a büntetőjogban érvényesülő in dubio pro reo elvéből következően az ekkénti bizonytalanság a nemlegességgel esik egy tekintet alá, és annak sorsát osztja mindenben. A Be.4.§ (2) bekezdésében foglaltakból (mely szerint a kétséget kizáróan nem bizonyított tény nem értékelhető a terhelt terhére) következik, hogy az elsőfokú ítéletben rögzítettek alapján felmentő ítéletet kellett hozni, márpedig a felmentő ítélet joghatásában nem különböző attól függően, hogy azt például bűncselekmény hiányában vagy bizonyítottság hiányában hozták. A másodfokú bíróság által rögzített tényállás alapján viszont a vádlottak marasztalására került sor (a későbbiekben kifejtendőek szerint anyagi jogi szempontból helyesen) ekként a két tényállás - tehát az elsőfokú, illetőleg a másodfokú bíróság által rögzített - egyértelműen eltérő tényállásnak tekintendő.

A Be.352.§ (1) bekezdés a) pontja értelmében megalapozatlanság esetén a másodfokú bíróság a tényállást kiegészíti, illetőleg helyesbíti, ha a hiánytalan, illetőleg a helyes tényállás az iratok tartalma, ténybeli következtetés vagy a felvett bizonyítás útján megállapítható. A b) pont értelmében az iratok tartalma, ténybeli következtetés, vagy a felvett bizonyítás alapján az elsőfokú bíróság által megállapított tényállástól eltérő tényállást állapíthat meg, de csak akkor, ha a vádlott felmentésének (részbeni felmentésének), vagy az eljárás megszüntetésének (részbeni megszüntetésének) van helye. A (3) bekezdés emellett rögzíti, hogy a másodfokú bíróság csak azokkal a tényekkel kapcsolatban értékelheti az elsőfokú bíróságtól eltérően a bizonyítékokat, amelyekre bizonyítást vett fel, kivéve, ha az iratok tartalma vagy ténybeli következtetés alapján a vádlottat az (1) bekezdés b) pontja alapján felmenti, vagy az eljárást megszünteti. A másodfokú

bíróság az elsőfokú ítélet ismertetettek szerinti megváltoztatásával ezen eljárási szabályokat megsértette, mivel azok helyes értelmezése mellett saját álláspontjához képest az elsőfokú ítéletet - szemben a másodfokú ítélet 6. oldalának 1. bekezdésében rögzítettekkel - hatályon kívül kellett volna helyeznie és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására kellett volna utasítania.

A Legfelsőbb Bíróság a kifejtettek szerint megállapította a másodfokon eljáró bíróság eljárási jogszabálysértését, és vizsgálnia kellett azt, hogy annak a harmadfokú eljárásra mennyiben van kihatása.

Az eljárási szabálysértések között megkülönböztethetők a bírói gyakorlat szóhasználatában abszolút és relatív eljárási szabálysértések, amelyek meghatározott körben vezethetnek a felülbírált ítélet hatályon kívül helyezéséhez, és az eljáró bíróságok új eljárás lefolytatására utasításához. A másodfokú eljárásra vonatkozó szabályok között a Be.373.§-a jelöli meg tételesen az ún. abszolút eljárási szabálysértéseket, amelyek a másodfokú eljárásban minden további feltétel nélkül az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezéséhez és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasításához vezetnek. Az ezen a körön kívül eső eljárási szabálysértések, az ún. relatív eljárási szabálysértések, amelyek a másodfokú eljárásban ugyancsak vezethetnek az elsőfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezéséhez és az elsőfokú bíróság új eljárásra utasításához, azonban a Be.375.§ (1) bekezdésében foglaltak értelmében csak akkor, ha ezek az eljárási szabálysértések lényeges hatással voltak az eljárás lefolytatására, illetőleg a bűnösség megállapítására, a bűncselekmény minősítésére, valamint a büntetés kiszabására vagy intézkedés alkalmazására.

Ebben a relációban a másodfokú bíróság eljárási szabálysértése kétségtelenül olyan relatív eljárási szabálysértés, amely a bűnösség megállapítására lényeges hatással volt, hiszen az eljárásjogi rendelkezések helyes értelmezése mellett a másodfokú bíróság ilyen tartalmú határozatot nem is hozhatott volna.

A harmadfokú eljárás szabályozását vizsgálva az állapítható meg, hogy a Be.399.§-a kizárólag a korábbi megkülönböztetés szerinti abszolút eljárási szabálysértésekhez fűzi a másodfokú bíróság ítéletének hatályon kívül helyezését, és esetlegesen új eljárás lefolytatásának elrendelését, ugyanakkor a relatív eljárási szabálysértésekhez - súlyuktól függetlenül - jogkövetkezményt önmagában nem fűz. A Be.399.§ (5) bekezdése értelmében a másodfokú bíróság és szükség szerint az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezését eredményezheti, ha a harmadfokú bíróság a másodfokú ítélet megalapozatlanságát a harmadfokú eljárásban nem



tudja kiküszöbölni. A felülbírálati bíróságok gyakorlatában a korábbi eljárásbeli eljárási szabálysértések és a felülbírált ítéletek megalapozatlansága számos esetben egymás mellett jelentkezik, és az eljárási szabálysértések az ítélet megalapozottságára is kihatnak. A Legfelsőbb Bíróság ezért - a fellebbezési érvrendszerben foglaltak mellett - az eljárási szabálysértésnek a másodfokú ítélet megalapozottságára kihatását is vizsgálta, és mivel e vizsgálódás körében arra a megállapításra jutott, hogy a másodfokú ítélet maradéktalanul megalapozott, a másodfokú ítéletet érdemben bírálta felül.

A másodfokú bíróság ítélete megalapozottságának vizsgálatakor a Legfelsőbb Bíróság egyetértett azzal a másodbírói állásponttal, hogy az elsőfokú bíróság ítélete tényállásának egyes megállapításai nem álltak kellő összhangban a feltárt bizonyítási anyaggal, és az elsőfokú bíróság ténykövetkeztetései hiányosak voltak. A másodfokú bíróság által megváltoztatott és a korábbiakban kifejtettek értelmében a harmadfokú eljárásban alapul veendő tényállás e hibákban már nem szenved, így megalapozatlannak nem tekinthető. A tényállás kellően felderített, az ügy elbírálása szempontjából releváns tényadatokat tartalmazza, iratszerű, és a ténykövetkeztetések logikailag kellően alátámasztottak. Az ügy megítélésének sarkalatos kérdése, hogy az I.r. vádlott passzív jelenlétekor látta-e, hogy a sértettet rendőrök bántalmazzák, illetve, hogy a II.r. vádlott tisztában volt-e azzal, hogy a sértettet korábban rendőrök bántalmazták törvényellenesen, és ennek tudatában mulasztotta el a velük szembeni, felelősségre vonásukat célzó intézkedést. A másodfokú bíróság mindkét kérdésre az igenlő választ maradéktalanul helytálló érveléssel vonta le, és a Legfelsőbb Bíróság számára is kétségbevonhatatlan indokolással világított rá az ellentétes álláspont tarthatatlanságára. A Legfelsőbb Bíróság az e körben kifejtettekkel egyetértett.

Ebből következően a Legfelsőbb Bíróság nem fogadta el azokat a fellebbezési érveket, amelyek a másodfokú ítélet megalapozatlanságára és ezzel ellentétesen az elsőfokú ítélet megalapozott voltára hivatkoztak. Ebből következően a másodfokú ítélet tényállásának támadásán keresztül a vádlottak felmentésére irányuló fellebbezések eredményre nem vezethettek.

Az általa rögzített tényállásból a másodfokú bíróság okszerűen következtetett mindkét vádlott bűnösségére és a cselekmények minősítése is törvényes, az ahhoz fűzött indokolás is helytálló. Ugyanez elmondható egyébként az elsőfokú bíróság által a jogkérdésekben kifejtettekkel kapcsolatban is, az elsőfokú bíróság ugyanis a bűnösség kérdéskörét és a vádlottaknak felrótt cselekmények minősítését illetően helyes jogi okfejtéseket tett, felmentő rendelkezéseinek alapját kizárólag ténybeli eltérések alkották. A másodfokú ítélet idevonatkozó indokolásából azonban a

Legfelsőbb Bíróság mellőzi a másodfokú ítélet 11. oldal 1. bekezdésében foglaltakat, mivel az itt írtak nem kellő konkrétsággal megfogalmazottak, de egyébként sem bírósági ítéletbe tartozóak.

Az I.r. vádlott vonatkozásában védője arra az elvre hivatkozott, hogy a pusztán jelenlét önmagában bűnsegélyként nem értékelhető. A másodfokú bíróság ezzel kapcsolatban helytállóan mutatott rá arra, hogy amennyiben az elkövető számára jogszabály tevőleges magatartás tanúsításának kötelezettségét írja elő, a szándékos nemtevés szándékerősítő, ún. pszichikai bűnsegélyként értékelendő.

A II.r. vádlott és védője által kifejtettekkel kapcsolatban szükséges rögzíteni azt, hogy a vádbeli eseményeket megelőző napok történéseinek rendkívüli voltával a bíróság is tisztában van, azonban magasan kvalifikált rendőrtiszt hivatásánál fogva az ilyen helyzetekre fel kell készülnön, nem beszélve arról, hogy a II.r. vádlott a neki felrótt esetkörben nem csak a rendkívüli helyzet fennállása alatt, hanem a későbbiekben azok elmúltával sem kezdeményezett semmilyen intézkedést. Ami pedig a vádlott tevékenységének célzatos voltát, illetve annak hiányát illeti, a Legfelsőbb Bíróság ugyancsak nem értett egyet a védelmi állásponttal. Más indok az adott helyzetben ugyanis fel nem merült és ilyenre a vádlott sem hivatkozott, ami tevékenységének mozgatórugója lehetett volna, kizárólagos motivációja az lehetett, hogy a kétségtelenül jogellenesen fellépő rendőrökkel szemben cselekményük miatt eljárás lefolytatására ne kerüljön sor. (Meg kell e körben jegyezni, hogy a célzat esetleges hiánya sem eredményezett volna a vádlott tekintetében büntetlenséget, ebben az esetben ugyanis a Be.361.§-ában meghatározott katonai bűncselekmény - előljárói intézkedés elmulasztása - megállapítása kerülhetett volna előtérbe.)

A vádlottakkal szemben alkalmazott joghátrány kérdéskörét felülbírálván a Legfelsőbb Bíróság ugyancsak túlnyomórészt egyetértett a másodfokú bíróság által kifejtettekkel. Ellentétes álláspontot a Legfelsőbb Bíróság kizárólag az I.r. és a II.r. vádlottak esetleges előzetes mentesítése kapcsán foglalt el, nem értett egyet ugyanis azzal a másodfokú állásponttal, hogy a másodfokú ítéletben megjelölt körülmények, vagyis az elkövetés mikéntjei és következményei önmagukban kizárják e jogintézmény alkalmazásának lehetőségét.

E kérdéskör egyébként a fellebbezések sarkalatos pontját is képezte, és nyomatékos hivatkozás történt a fellebbezésekben az ügyészi álláspont változására. A Legfelsőbb Bíróság ezzel kapcsolatban utal arra, hogy az előzetes mentesítés kérdésköre hivatalból vizsgálándó, nem ügyészi indítványhoz kötött, és az ügyészi álláspont esetleges következetlensége a bírósági döntés

szempontjából közömbös.

Az előzetes mentesítést a Btk.104.§ (1) bekezdése szabályozza és ennek értelmében a bíróság az elítéltet előzetes mentesítésben részesítheti, ha a szabadságvesztés végrehajtását a Btk. 89.§-a alapján felfüggeszti, és az elítélt a mentesítésre érdemes.

A bírói gyakorlat az előzetes mentesítésben részesítést - bár a törvény erre utalást nem tesz - kivételesen alkalmazza, és a mentesítésre érdemesség megítélésénél az elkövető személyiségét, életvitelét, a bűncselekmény jellegét, az elkövetés körülményeit és annak indítóokát összevetve értékeli (BJD 9986.).

A Legfelsőbb Bíróság arra különös tekintettel, hogy a vádlottak bűnösségét passzivitásuk alapozta meg, és a sértett bántalmazásában tevőlegesen semmilyen formában nem vettek részt, az eset körülményeit nem találta olyannak, amelyek önmagukban kizárják az előzetes mentesítésben részesítés lehetőségét, ezért a korábbiakban már jelzett vizsgálódást tartotta szükségesnek álláspontja kialakításához. E vizsgálódás körében az I.r. vádlott esetében egyéb olyan körülményt észlelt, amely az előzetes mentesítésre érdemességét kizárta. E vádlottat ugyanis a bíróság korábban már ugyancsak hivatalos eljárásban elkövetett bántalmazás vétsége miatt jogerősen elmarasztalta, pénzbüntetésre ítélte. Az ugyanolyan bűncselekmény elkövetésében ismételt részvétel mellett ekként a korábbi életvezetés olyan formában kifogásolható, amely mellett az érdemesség megállapítására nem kerülhet sor.

A II.r. vádlott esetében a Legfelsőbb Bíróság semmilyen kizáró körülményt nem észlelt, ugyanakkor figyelembe vette korábbi életvezetését és munkáját, a bűncselekmény elkövetése óta eltelt rendkívül hosszú időt, mely bűncselekménye büntethetőségének elévülési idejét is meghaladja. Nem hagyható figyelmen kívül e körben a sértett felszólalása sem, aki a vádlott megbüntetését nem kívánta. E körülmények összességében az érdemességet megalapozta, és a Legfelsőbb Bíróság lehetőséget látott a II.r. vádlott esetében az előzetes mentesítés alkalmazására. Egyéb vonatkozásban viszont a vádlottakkal szembeni joghátrányokat nem érintette.

A Legfelsőbb Bíróság a kifejtettekre figyelemmel a Fővárosi Ítéltőtanács másodfokú ítéletét a Be.398.§ (1) bekezdése alapján annyiban változtatta meg, hogy a II.r. vádlottat előzetes mentesítésben részesítette, egyéb vonatkozásban a másodfokú ítélet törvényes rendelkezéseit a Be.397.§-a alapján mindkét vádlott tekintetében helybenhagyta.

A Legfelsőbb Bíróság ítélete ellen a fellebbezést a Be.3.§ (4) bekezdése zárja ki.

*Budapest, 2011. november 17.*

*Dr. Katona Sándor s.k. a tanács elnöke, Dr. Kiss Sándor s.k. előadó  
bíró, Dr. Csere Katalin s.k. bíró*

*A Fővárosi Ítéltábla 3.Bf.95/2010/7. számú ítélete a Legfelsőbb  
Bíróság Bhar.II.990/2011/7. számú ítéletében foglalt változtatással  
az I. és a II.r. vádlott tekintetében 2011. november 17. napján  
jogerős és a szabadságvesztés kivételével végrehajtható.*

*Budapest, 2011. november 17.*

*Dr. Katona Sándor s.k.  
a tanács elnöke*

*A kiadmány hiteléül:*

*tisztviselő  
Bné*